

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **OZ Stará Mýtna Enviro**, Tichá 42/A, Bratislava, *právne zastúpený: VIVID LEGAL, s.r.o., advokátska kancelária, Plynárenská 7/A, Bratislava*, proti žalovanému: **Okresný úrad Bratislava**, Staromestská 6, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OU-BA-OVBP2-2014/22082/MRV zo dňa 24. marca 2014 vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6S/216/2014, o návrhu na vylúčenie sudkýň Krajského súdu v Bratislave, takto

r o z h o d o l :

Sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. Soňa Langová, JUDr. Judita Kokolevská a JUDr. Milota Tóthová **nie sú vylúčené** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6S/216/2014.

O d ô v o d n e n i e

V hore označenej veci podaním zo dňa 18.11.2014 žalobca žiadal o vylúčenie sudkýň Krajského súdu v Bratislave JUDr. Miloty Tóthovej, JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Soni Langovej, ktoré odôvodnil tým, že manželka jedného z členov predstavenstva spoločnosti HEDAK, a.s. (účastník územného konania) MUDr. Ivana Halma, JUDr. Nora Halmová je sudkyňou správneho kolégia Krajského súdu v Bratislave. Z uvedeného vyplýva, že medzi členkami senátu 6S a JUDr. Norou Halmovou existuje kolegiálny vzťah. Žalobca poukázal na rôzne aspekty kolegiálneho vzťahu, medzi ktoré patrí pravidelné stretávanie sa pri plnení svojich pracovných povinností, prípadne v rámci prestávky na obed, kávu. Bežné sú tiež situácie, kedy sa kolegovia stretávajú aj počas svojho osobného voľna a trávajú spolu svoj voľný čas. Sudcovia rovnakého kolégia sa taktiež spolu zúčastňujú a stretávajú sa na rôznych seminároch, konferenciách, prednáškach, vzdelávacích a iných obdobných podujatiach. Kolegiálny vzťah, ktorý sa vyvíja v bežných intenciách nemožno považovať za neutrálny a nezaujatý. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 2Cdon/1558/96 zo dňa 04.05.1999, v zmysle ktorého je dlhodobý kolegiálny vzťah skutočnosťou spôsobilou vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Keďže členky senátu 6S a JUDr. Nora Halmová sú kolegyne pôsobiace v rámci rovnakého kolégia na rovnakom súde, nie je vylúčené, že ktorýkoľvek člen senátu má k JUDr. Nore Halmovej nad rámec

kolegiálneho vzťahu i bližší priateľský vzťah. Uvedené skutočnosti vzbudili u žalobcu závažné pochybnosti o nezáujatosti členov senátu, keďže je možné, že z dôvodu kolegiality voči JUDr. Nore Halmovej budú v súdnom konaní favorizovať žalovaného, keďže úspech žalovaného v súdnom konaní je v evidentnom záujme spoločnosti HEDAK, a.s. Táto spoločnosť má totiž záujem, aby napadnuté rozhodnutie žalovaného nebolo zrušené a aby v územnom konaní bolo vydané územné rozhodnutie. Žalobca sa o dôvode na vylúčenie členov senátu dozvedel dňa 12.11.2014, t.j. v deň vyhotovenia podania adresovaného Krajskému súdu v Bratislave označeného ako *Odpoveď na výzvu súdu zo dňa 15.10.2014* zo dňa 12.11.2014, kedy si na základe spisovej značky, pod ktorou je toto súdne konanie vedené v rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave zistil, že JUDr. Nora Halmová je sudkyňou správneho kolégia Krajského súdu v Bratislave.

Na podklade uvedeného predložil Krajský súd v Bratislave dňa 25.11.2014 spis na rozhodnutie o vylúčení sudcov Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky s vyjadrením sudcov ohľadne ich zaujatosti v danej veci.

JUDr. Soňa Langová, JUDr. Judita Kokolevská a JUDr. Milota Tóthová k vznesenej námietke zaujatosti uviedli, že k veci ani k samotným účastníkom konania nemajú žiadny vzťah, okrem toho, že sú vo veci zákonnými sudcami. Uviedli, že JUDr. Nora Halmová je ich kolegyňou, sudkyňou správneho kolégia Krajského súdu v Bratislave, ktorá je zároveň manželkou člena predstavenstva spoločnosti vystupujúcej v postavení účastníka územného konania. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť, že medzi nimi a JUDr. Halmovou ide o kolegiálny vzťah a s poukázaním na existujúcu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva navrhli, aby Najvyšší súd SR rozhodol o vylúčení senátu 6S z prejednávania danej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky posúdiac návrh žalobcu, ako aj vyjadrenie členiek senátu 6S Krajského súdu v Bratislave, prejednal námietku zaujatosti bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len „O.s.p.“) podľa § 16 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že niet zákonného dôvodu na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania predmetnej právnej veci.

Predmetom konania v danej veci je preskúmanie rozhodnutia Okresného úradu Bratislava, odbor výstavby bytovej politiky č. OU-BA-OVBP2-2014/22082/MRV zo dňa 24.03.2014, ktorým bolo zrušené rozhodnutie príslušného stavebného úradu, Mestskej časti Bratislava – Staré Mesto č. 5831/46394/2013/STA/Stf zo dňa 25.10.2013. Uvedeným prvostupňovým rozhodnutím bolo zastavené územné konanie začaté dňa 20.05.2011, podaním návrhu na vydanie rozhodnutia o umiestnení zmeny dokončenej stavby – prístavby polikliniky Mýtna 5, Bratislava, ktorý podala spoločnosť SM INVESTMENT COMPANY, s.r.o. Spoločnosť HEDAK, a.s. má záujem na výsledku územného konania. Manželka jedného z členov predstavenstva spoločnosti HEDAK, a.s. je JUDr. Nora Halmová, ktorá je zároveň sudkyňou správneho kolégia Krajského súdu v Bratislave a je tak v kolegiálnom vzťahu k členom senátu, ktorý má predmetnú právnu vec prejednať a rozhodnúť.

Podľa čl. 141 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) súdnictvo vykonávajú nezávislé a nestranné sudy. Súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov. Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z.z.“) sudca je predstaviteľ súdnej moci. Právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Podľa § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. v záujme záruky nezávislosti a nestrannosti výkonu sudcovskej funkcie je sudca povinný dbať svojím správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. V občianskom živote, pri výkone funkcie sudcu, aj po jeho skončení sa sudca musí zdržať všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Z toho vyplýva, že sudca musí byť nielen nestranný, ale sa musí ako nestranný javiť navonok.

Podľa § 12 ods. 1 O.s.p. ak nemôže príslušný súd o veci konať, pretože jeho sudcovia sú vylúčení (§ 14), musí byť vec prikázaná inému súdu toho istého stupňa.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: **1. k veci** (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť), **2. k účastníkom konania** [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)], **3. k zástupcom účastníkov konania**, ktorý je charakterizovaný obdobne ako vzťah k účastníkom konania.

Pomer k veci ako okolnosť spochybňujúca nezaujatosť sudcu predpokladá situáciu, keď sudca je právne zainteresovaný na výsledku konania. O pomere k účastníkovi alebo k zástupcovi ako okolnosti vzbudzujúcej pochybnosti o nezaujatosti sudcu možno uvažovať, ak sa zakladá na príbuzenstve, či iných kladných alebo záporných vzťahoch sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom. Zákom predpokladané dôvody podmieňujúce

zaujatosť alebo nezaujatosť sudcu na prejednanie a rozhodnutie pridelenej veci musia vyplývať z objektívnych skutočností. V námietke zaujatosti účastník nemôže ako dôvod použiť okolnosti, ktoré spočívajú v postupe súdu v konaní o prejednaní veci. Postupom sa rozumejú procesné úkony súdu vrátane rozhodnutí, ktoré upravujú vedenie konania. V širšom chápaní môžeme k postupu sudcu priradiť aj jeho rozhodnutie vo veci samej, ktoré je jeho ústavnou povinnosťou a preto túto okolnosť, že v inej veci meritórne rozhodol v prípade v jeho neprospech zásadne nemožno použiť ako dôvod na námietku zaujatosti. Ide o procesné úkony a rozhodnutia, ktoré upravuje Občiansky súdny poriadok, ktoré sú ním predvídané a majú upravené svoje účinky na priebeh konania. Iné úkony a rozhodnutia, ktoré sú výsledkom procesnej improvizácie v postupe súdu za splnenia aj ostatných zákonných podmienok nemožno použiť ako dôvody na námietku zaujatosti. Sudcu nemožno vylúčiť nielen pre úkony v prejednávanej veci, ale ani pre úkony v iných právnych veciach vrátane rozhodnutí, ktoré vydal. Ak sú v námietke zaujatosti uvedené len také skutočnosti, neprihliada sa na ne, t.j. platí fikcia ako by námietka nebola vznesená, ale len v rozsahu týchto skutočností, v ktorom prípade sa vec nepredkladá nadriadenému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti. Ak námietka obsahuje aj iné okolnosti, treba ju predložiť bez ohľadu na to, že o niektorých okolnostiach platí, že sa na ne neprihliada, pretože v opačnom prípade by mohol nastať dôvod pre zrušenie rozhodnutia podľa § 221 ods. 1, písm. g/ O.s.p. v spojení s § 205a ods. 1 písm. a/ O.s.p. Pre vylúčenie sudcu z prejednaní a rozhodnutí veci nepostačujú subjektívne pocity účastníka konania, z dôvodu ktorých tvrdí, že má pochybnosti o nezaujatosti sudcu na prejednanie a rozhodnutie veci, ako aj je nepostačujúci subjektívny názor konajúceho sudcu, že sa cíti byť zaujatý na prejednanie a rozhodnutie mu pridelenej veci, ako aj naopak. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania alebo jeho vzťah k účastníkom tohto konania alebo k ich zástupcom. Povinnosť preukázať okolnosti odôvodňujúce zaujatosť konajúceho sudcu na prejednaní a rozhodnutí mu pridelenej veci spočíva na tom, kto vzniesol námietku zaujatosti.

Nestranný je sudca, u ktorého nie sú pochybnosti o jeho nezaujatosti so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom a súčasne sa nepodieľal na rozhodovaní vo veci v niektorom inštančnom stupni. Rozhodovaním sa rozumie účasť na hlasovaní alebo inom spôsobe účasti na prijímaní rozhodnutia vo veci samej (samosudca), ako aj na rozhodnutiach, ktoré pripravujú skutkový a právny základ na rozhodnutie vo veci samej. Základom na záver o nevyhnutnosti vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Predpokladom skutočného uplatnenia zásady rovnosti účastníkov v konaní a zaistenia záruk správneho a spravodlivého rozhodnutia je, aby v konaní konal a rozhodoval sudca nezaujatý, ktorý nie je v žiadnom osobnom vzťahu k účastníkom a k ich zástupcom, a ktorý nie je žiadnym spôsobom zainteresovaný na výsledku konania. V súlade s tým zákon vo vyššie citovanom ustanovení § 14 ods. 1 O.s.p. konštruje ako dôvody vylúčenia sudcu sudcov pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom. Zákon zakladá vylúčenie sudcu na existencii určitého dôvodu vymedzeného takými konkrétne označenými a zistenými skutočnosťami, vo svetle ktorých sa javí sudcova nezaujatosť pochybnou. Vylučuje sa tým

subjektívny pohľad na vylúčenie sudcu; na to, aby bol sudca vylúčený, nemôžu postačovať pocity účastníka o tom, že možno mať pochybnosti o nezaujatosti sudcu, ale musí byť zistený dôvod, z ktorého vyplýva, že možno pochybovať o sudcovej nezaujatosti.

V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 47/05, v ktorom ústavný súd vyslovil právny záver, že *„obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, to znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci“*. Ústavný súd Slovenskej republiky nestrannosť sudcu judikoval aj v ďalších rozhodnutiach (pozri bližšie napr. sp. zn. III. ÚS 71/97, I. ÚS 73/97).

Ako je už spomenuté vyššie, sudcov pomer k účastníkom alebo ich zástupcom môže byť založený predovšetkým na príbuzenskom alebo jemu obdobnom vzťahu, ktorému na roveň môže v konkrétnom prípade stáť vzťah priateľský či naopak zjavne nepriateľský. Do úvahy prichádza i vzťah ekonomickej závislosti. Uplatnená námietka zaujatosti pre pomer sudcu k veci musí byť v príčinnej súvislosti s predmetom daného konania (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 76/1999 z 20. júla 1999).

Dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí nemôže byť však samotná okolnosť, že sudcovia sa navzájom (ako kolegovia) poznajú a pravidelne sa stretávajú na pracovisku. Vzťahy sudcov navzájom sú vo všeobecnosti neutrálne, budované na princípoch profesionálnej spolupráce, riešenia obdobných pracovných úloh a problémov. Takéto kolegiálne vzťahy sudcov nemožno bez ďalšieho považovať za okolnosť vzbudzujúcu pochybnosti o ich nezaujatosti. Jedine v prípade, kedy vzájomný vzťah presiahne takto chápaný profesionálny rámec a nadobúda charakter bližšieho osobného vzťahu (rodinného, priateľského a pod.), možno o tejto okolnosti uvažovať ako o dôvode pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí. Z obsahu spisu však nevyplývalo, že by členky senátu 6S Krajského súdu v Bratislave mali s JUDr. Norou Halmovou bližší priateľský vzťah.

Na druhej strane k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersach v. Belgicko - rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. októbra 1982).

Existencia nestrannosti musí teda byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, t.j. zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (pozri rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 16/00).

Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Nestrannosť sudcu je zvyčajne definovaná ako „**absencia predsudku alebo zaujatosti v konkrétnej veci.**“

Za objektívne pritom nemožno považovať ani to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Meradlom pre hodnotenie objektivity sudcu nemôže byť ani subjektívne hľadisko účastníka konania, ktoré je spravidla motivované tým, že súd nekoná a nerozhoduje podľa jeho predstáv. Takéto hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí účastníkovi konania a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

I keď zákon v § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z pojednania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva najmä vo veci *Delcourt v. Belgicko*, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná ("*justice must not only be done, it must also be seen to be done*")], nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Z vyššie uvedeného vychádza aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá rozoznáva subjektívne hľadisko nestrannosti sudcu, zahrňujúce osobné presvedčenie a správanie sudcu vo veci a hľadisko objektívne, založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akýchkoľvek pochybností o zaujatosti sudcu (napr. *Saraiva de Carvalho proti Portugalsku*, 1994, *Gautrin a ďalší proti Francúzsku*, 1998). Preto k vylúčeniu sudcov z pojednania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať (II ÚS 105/01, *Sbírka nálezů a usnesení ÚS ČR*, sv. 23, nález č. 98, str. 11).

Vychádzajúc z vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 15 ods. 1 O.s.p. uvádza, že ohľadom sudkýň JUDr. Miloty Tóthovej, JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Soni Langovej nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by bola z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. právne relevantná, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu **nie je** prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 2. decembra 2014

JUDr. Gabriela GERDOVÁ
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Emília Čičková